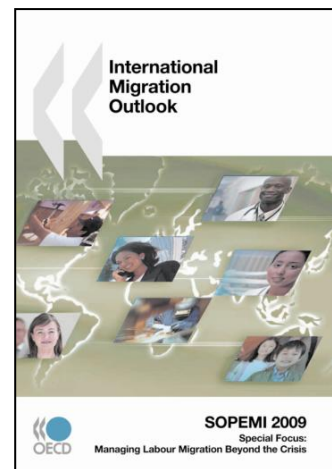

International Migration Outlook: SOPEMI 2009

Summary in Swedish

SOPEMI: OECD:s migrationsöversikt 2009 års utgåva

Sammanfattning på svenska

- Migrationen till OECD-länderna har ökat kraftigt under de två senaste decennierna, och på senare år har arbetskraftsinvandringen ökat avsevärt.
- I den här publikationen granskas först den ekonomiska krisen och dess effekter på internationell migration; vidare beskrivs hur migrationsströmmar och migrationspolitik på senare tid har påverkats av krisen, varefter den prognostiserade effekten på medellång och lång sikt analyseras.
- Därefter riktas uppmärksamheten mot hanteringen av arbetskraftsinvandringen, både med avseende på väl- och lågutbildad arbetskraft. Det görs en undersökning av hur länderna nu bör förbereda sig för framtidens efterfrågan på arbetsmarknaden och hur man bäst omdirigerar olaglig invandring till lagliga kanaler.
- En interaktiv länk (StatLink) finns till varje tabell och diagram. Den leder läsaren till en webbsida, där motsvarande data är tillgängliga i Excel® format. Läsarna uppmanas också att besöka www.oecd.org/els/migrations/pmi, där länderkommentarer, trendanalyser och en statistisk bilaga kommer att finnas tillgänglig från och med oktober 2009.

Inledning

Med färre ungdomar in på arbetsmarknaden och babyboom-generationen på väg mot pensioneringen har många OECD-länder riktat blicken mot arbetskraftsinvandring som en utväg för att motverka den befarade arbetskraftsbristen under de närmaste decennierna framöver. År 2015 kommer OECD-ländernas nybakade pensionärer att till antalet överstiga nykomlingarna på arbetsmarknaden, ett fenomen som kommer att fortsätta i många år. Även om internationell migration inte är det enda sättet att åtgärda arbetskraftsbristen – teknisk utveckling, legoarbeta och större rörlighet hos den inhemska arbetskraften är andra sätt – kan den spela en viktig roll för att tillgodose behoven inom vissa yrken och i vissa länder.

För ögonblicket har emellertid den ekonomiska krisen ändrat bilden avsevärt och skapat stiltje bland hög- och lågtrycken på arbetsmarknaden. Nettomigrationen har tenderat att sjunka under tidigare lågkonjunkturer, eftersom arbetsgivarna behöver anställa färre människor, det finns färre anställningstillfällen ägnade att locka till sig invandrare och regeringarna själva gör politiska kursändringar för att minska invandringen, t.ex. genom att fastställa lägre takvärden för arbetskraftsinvandring, där sådan förekommer, eller genom att ta bort vissa sysselsättningar från listorna över områden med arbetskraftsbrist.

Den nuvarande krisen är inget undantag. Den har haft negativa effekter på arbetsmarknadsförhållandena i allmänhet i OECD-länderna, dämpat arbetskraftsinvandringstakten, men har också omintetgjort de flesta av de framsteg som uppnåtts på arbetsmarknaden under senare år.

De länder som först drabbades av krisen visar stora ökningarna av arbetslösheten och sysselsättningsminskningar bland invandrare i förhållande till den infödda befolkningen, både i absoluta och relativa termer. Immigranter drabbas vanligen hårdare än de infödda arbetstagarna under en lågkonjunktur, av ett antal skäl, bl.a. på grund av att de är överrepresenterade i cykliskt känsliga branscher, de har osäkrare avtalsarrangemang och de är föremål för selektiv anställning och uppsägning. Därtill förefaller både nyanlända invandrare och de som förlorar sina jobb under lågkonjunkturen ha särskilt svårt att komma in eller åter komma in bland dem med mer stabila anställningsförhållanden. För första gången på många år har den procentuella andelen av invandrare med anställning i USA sjunkit under motsvarande siffra för infödda.

Regeringarna behöver vara vaksamma för att se till att försämrade utfall på arbetsmarknaden för invandrare inte täpper till möjligheterna för framtida invandring när tillväxter åter tar fart. Integrationsprogrammen behöver upprätthållas, diskrimineringsmotverkande

åtgärder förstärkas och de invandrade löntagarna måste få åtnjuta samma rätt till deltagande i arbetsmarknadsåtgärder och arbetslöshetsstöd som infödda arbetslösa.

Rent allmänt gäller att behovet att hantera arbetskraftsinvandringens rörelser inte försvinner till följd av lågkonjunkturen. Brist råder fortfarande på vissa personalkategorier, och kraftigare flöden kan förväntas återkomma med återhämtningen. Dessa kommer bara att kunna hanteras om länderna anlägger ett övergripande och långsiktigt perspektiv. Det behöver utarbetas sådana politiska program som gör att migrationen snabbt anpassas till arbetskraftsbehoven, som syftar till att reducera olaglig migration och som stimulerar en bättre integration av invandrarna och deras barn på lång sikt.

Under de senaste decennierna har de flesta regeringar gynnat invandring av välutbildad arbetskraft genom att införa arrangemang, som gör det lättare att rekrytera och behålla välutbildade invandrare, men de behöver inse att det också finns ett behov av lågutbildade invandrare inom vissa sysselsättningar och branscher. Huruvida sådana migranter ska släppas in är ett policyval, som behöver bedömas i ljuset av mottagarlandets kostnader och vinster. I praktiken har också de flesta länderna övervägt att öppna kanaler för arbetskraftsinvandring till arbeten som ej kräver högre utbildning. Det finns en växande insikt att om man begränsar möjligheterna för oskolad arbetskraftsinvandring, trots att det finns ett stort behov av sådan arbetskraft, riskerar man att uppmuntra olaglig invandring och att välja en svår genomförbar och kostsam policy.

Bland de länder som är villiga att öppna gränserna för lågutbildad arbetskraft skulle många helst vilja föredra att hantera invandringen av lågutbildade personer genom organiserade, temporära migrationsprogram. Temporär migration är emellertid ekonomiskt försvarbar endast om arbetskraftsbehovet verkligen bara är temporärt. Det kan vara svårt och kostsamt att kontrollera att migrationen förblir temporär, om arbetskraftsbehoven är permanenta. Både invandrare och arbetsgivare har alltså ett gemensamt intresse av att upprätthålla anställningsförhållandet.

OECD-länderna behöver utarbeta regelverk för arbetskraftsinvandring, där man tillgodoser de efterfrågedrivna behoven på samtliga kompetensnivåer. Sådana regelverk behöver innehålla incitament att följa bestämmelserna, både för arbetsgivare och för invandrare, samt säkerhetsarrangemang för skydd av såväl invandrade som inhemska arbetstagare. Formella förfaranden för rekrytering behöver tas fram för okvalificerade arbeten, om legala kanaler ska ha en chans att konkurrera med de informella ansikte-mot-ansiktemetoder som nu används av arbetsgivare och illegala invandrare. Migrationsprogrammen måste sålunda:

- kartlägga arbetsmarknadens behov,
- inrätta officiella rekryteringskanaler för lågutbildade

invandrare,

- utställa tillräckligt många visum och handlägga dem snabbt,
- ta fram effektiva rutiner för kontroll av hemvist och immigrationsstatus,
- införa effektiv gränskontroll och uppföljningskontroll på arbetsplatsen.

Med sådana regelverk i funktion borde det föreligga låg tolerans för anlåtande av olagliga invandrare, tillsammans med effektiva verkställighetsverktyg och påföljder för arbetsgivare som bryter mot föreskrifterna.

Högutbildad arbetskrafts migration har förändrats under de senaste decennierna, från en värld, där strömmarna i stor utsträckning rörde sig inom OECD-länderna, till en där immigranterna främst kommer från icke OECD-länder, med meriter och arbetslivserfarenheter som ofta nedvärderas av arbetsgivarna. Detta kan leda till ett slöseri med mänskliga resurser, liksom till besvikelse, om immigranternas förväntningar på utdelningen på deras kvalifikationer och erfarenhet inte infrias. Många av de mindre positiva utfallen avser emellertid situationer där invandrare har anlänt utan anställningsavtal och utan att alltid ha noggrant bedömt sina utsikter på värdlandets arbetsmarknad innan de gav sig av.

Det förnuftigaste sättet att mildra chocken mellan högutbildade invandras förväntningar och deras slutliga verklighet på arbetsmarknaden är att minska sannolikheten för att de inträffar. Detta gör man genom att vidta lämpliga åtgärder och steg innan immigranterna anländer. Konkret innebär detta att:

- gynna presumtiva immigranter genom anställningserbjudanden innan de kommer,
- bedöma språkfärdigheter och meriter innan vederbörande släpps in,
- vid behov införa mer omfattande bedömnings- och auktorisationsrutiner för utomlands inhämtade behörigheter och förvärvade arbetslivserfarenheter.

Rekrytering av utländska studenter, som kompletterar sin utbildning i landet är *ett* sätt att se till att invandrare kommer ut på arbetsmarknaden med meriter, som är efterfrågade och erkända. Genom att man ökar rekryteringen av utländska studenter kan man skapa en ny rekryteringspool av potentiella invandrare med inhemska meriter, där risken är mindre för negativa effekter på ursprungsländerna, eftersom utbildningskostnaderna delvis bärs av mottagarländerna eller av migranterna själva, än när man rekryterar

bland kvalificerade arbetstagare utomlands.

OECD-länderna behöver bli bättre på att integrera invandrare, särskilt deras barn. Även om "arbetskraftsinvandrare" kanske har ett arbete när de anländer, är detta ingen garanti för långsiktig anställningsbarhet, särskilt inte för lågutbildade. Detta gäller i högsta grad under nuvarande lågkonjunktur, eftersom invandrare vanligtvis drabbas hårdare under konjunkturedgångar. Politiska beslutsfattare behöver ta uti med invandrargruppernas geografiska och sociala isolering, som hämmar språkinlärning och möjligheter till kontakt med arbetsgivare och som minskar anställningschanserna. Åtgärder för att stimulera exponeringen mot värdlandets språk och förskoleundervisning för invandrabarnen behöver förstärkas ytterligare.

Om en välkött arbetskraftsinvandring kan vara fördelaktig för mottagarländerna, kan den ge ursprungsländerna betydande fördelar. Hemskickade pengar förbättrar avsevärt levnadsstandarden för mottagarna. En avsevärd andel används för investeringar i hälsovård och skolutbildning, något som stärker humankapitalet i ursprungsländerna och stimulerar tillväxtpotentialerna. Gireringar till ursprungsländerna kan kopplas till överföringar av kunskaper och teknologi och investeringar i företagande.

Förväntningarna måste emellertid hållas inom rimliga proportioner. Antalet individer som utvandrar av sysselsättningsskäl kan inte förväntas bli högt i förhållande till de flesta ursprungsländernas ursprungsbefolkningar. Länder med en hög andel utvandrare kommer att bli särdeles gynnade.

OECD-länderna kan bidra genom att främja kontakterna mellan migranterna och deras hemländer, eliminera returneringsnackdelar som exempelvis förlust eller inlåsning av pensionsförmåner eller förlust av uppehållstillstånd till följd av tillfällig frånvaro och reducera hindren för individers rörlighet vid temporära, högkvalificerade specialistuppdrag.

© OECD 2009

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska. De kan beställas gratis från OECD:s nätbokhandel www.oecd.org/bookshop/

Närmare upplysningar lämnas av *OECD Rights and Translation unit*,
Public Affairs and Communications Directorate: rights@oecd.org or by fax: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, F-75116 Paris, Frankrike

Besök vår webbplats www.oecd.org/rights/

